13.6.2018

Dnro:
839/04/2018

Liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntö to 14.6.2018, E 39/2018 vp

Lausunto valtioneuvoston selvityksestä Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa valtioneuvoston eduskunnalle antamasta selvityksestä Eurooppalainen lähestymistapa disinformaation torjuntaan verkossa. Selvityksen taustalla on Euroopan komission 26.4.2018 julkaisema tiedonanto eurooppalaisesta lähestymistavasta disinformaation torjuntaan verkossa.

Komission tiedoksiannossa kuvataan laajamittaisen disinformaation aiheuttamaa haastetta eurooppalaiselle demokraattiselle yhteiskunnalle ja siihen olennaisesti kuuluvalle sanavapaudelle, käsitellään verkossa olevan disinformaation laajuutta ja syitä sekä esitetään strategia ja toimenpiteitä disinformaation torjumiseksi.

Tiedonannossa omaksuttu linja, jolla edistetään disinformaation torjuntaa ensisijaisesti ohjaavin instrumentein (*soft law*) sekä toimijoiden yhteistyön ja itsesääntelyn kautta, on kannatettava. Kuten valtioneuvoston selvityksessä todetaan, disinformaation määrittely on haastavaa, jos kyseessä ei ole laiton sisältö. Disinformaatiota torjuttaessa on varmistettava, ettei toimenpiteillä itsessään rajoiteta sananvapautta.

Viestintävirasto korostaa, että medialukutaidon edistäminen on yksi keskeisistä keinoista torjua disinformaatiota. Medialukutaitokoulutus koskee koko yhteiskuntaa. Keskeisiä disinformaation torjunnassa ovat mm. medialukutaidon teemaviikot ja muu tiedottaminen. Viestintävirasto osallistuu mm. vuosittain järjestettävään Mediataitoviikkoon sekä julkaisee säännöllisesti tietoturvaa sekä verkon vaaroja koskevia artikkeleita, ohjeita, varoituksia ja muita julkaisuja.

Erikseen on hyvä korostaa tässä vielä viranomaisten roolia. Virkamieskunnan kouluttaminen ymmärtämään laajemminkin yhteiskunnan tapahtumia edesauttaa virkamiehistöä varautumaan tulevaan ja toimimaan paremmin muuttuneessa toimintaympä-

ristössä, jota aletaan pitää normaalina. Esimerkiksi vihapuhetta ja disinformaatiota sekä niiden linkittymistä muun muassa äärijatteluun, virkamiesvastaisuuteen ja erilaisiin lokakampanjoihin viranomaistoimintaa kohtaan olisi hyvä kuvata virkamiehistölle. Koulutusten ja sitä syventävän käytännön harjoittelun avulla saataisiin jalkautettua valmiita toimintamalleja siitä, miten organisaatiossa toimitaan, kun disinformaatiota tulee vastaan.

Myös yleinen tietoisuuden nostaminen hybridiuhkista (että siihen kuuluvat mm. informaatiovaikuttaminen, kyberuhkat ja pakotteet) lisäisi virkamiesten ja kansalaisten ymmärrystä siitä, mitä Suomessa ja maailmalla tapahtuu, ja miksi esimerkiksi rahaa investoidaan nyt turvallisuuteen.

Edellä mainituilla toimilla parannettaisiin erityisesti virkamiesten toimintakykyä poikkeuksellisissa tilanteissa, kykyä viestiä asioista oikein kansalaisille sekä jaksamista. Tämä palvelisi yhteiskunnan henkistä kriisinkestävyyttä (*resilienssi*).

Kaiken kaikkiaan Viestintävirasto näkee komission tiedonannon Eurooppalaisesta lähestymistavasta disinformaation torjuntaan verkossa ja Suomen myönteisen kannan siihen hyvänä kehityssuuntana.